64. DERS

BEDEL

BEDEL

Tanım: İrap bakımından kendisinden önce geçen isme tamamen uyan ve bu ismin anlamındaki belirsizliği herhangi bir karışıklığa meydan vermeyecek şekilde ortadan kaldıran kelimelere '***Bedel***' adı verilmektedir. '***Bedel***' olan ismin, anlamını belirli hale getirdiği kendisinden önceki isme '***Mübdelün minh***' adı verilir. Adından da anlaşılacağı üzere, '***Bedel***', cümlede, kendilerinden önce geçen kelimelerin yerini tam olarak doldurabilen sözcüklerdir. Yâni bir cümleden '***Mübdelün minh***' öğesi kaldırılıp da onun yerine '***Bedel***' konulduğunda kastedilen anlamda herhangi bir eksilme meydana gelmez.

Konuyu bir örnekle açıklayalım: Türkçe'de olduğu gibi Arapça'da da '***Doktor telefon etti***' dediğimizde ilk planda aklımıza '***Acaba hangi doktor?***' sorusu, '***Ekmeği yedim***' dediğimizde '***Ne kadarını? Yarısını mı? Çeyreğini mi? Bir dilimini mi?***' soruları, '***Hemşire hoşuma gitti***' dediğimizde ise '***Nesi? Çalışkanlığı mı? Temizliği mi? Hastalarla ilgilenmesi mi?***' gibi birtakım sorular akla gelebilmektedir. Bilhassa bir konuşma esnasında konuya henüz vakıf olanlar varsa veya kendisinden söz edilen şahıs veya şey hakkında orada hazır bulunanların bir bilgisi yoksa bu kullanım büyük önem arzetmektedir.

BEDEL ÇEŞİTLERİ

'***Bedel***' ile '***Mübdelün minh***' öğeleri arasındaki bütün-parça ilişkisi dikkate alındığında, dört ayrı bedelden söz edilebilir:

1. **Bedelü'l-Kül mine'l-Kül (Bedelü'l-Mutabık):** Bedel ile Mübdelün Minh öğelerinin tam olarak birbirlerinin yerini tuttuğu bedel türü:

أَتَى الطَّبِيبُ فُؤَادٌ veya اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمِ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ örneklerinde olduğu gibi.

2. **Bedelü'l-Ba'd mine'l-Kül:** Bedelin, Mübdelün Minh öğesinin -hakiki olarak- bir parçası (kısmı/cüzü) olduğu bedel türü:

قَرَأْتُ الرِّوَايَةَ نِصْفَهَا

وَ لِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حَجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلاً

3. **Bedelü'l-İştimâl:** Bedelin, Mübdelün Minh öğesinin nicelik bakımından olmasa da nitelik itibariyle ayrılmaz bir hususiyeti olduğu bedel türü:

أُعْجِبْتُ بِعَلِيٍّ خُلُقِهِ النَّبِيلِ veya يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ örneklerinde olduğu gibi.

4. **Bedelü'l-Mübâyin (Bedelü'l-Ğalat/Bedelü'n-Nisyan):** Bedel durumundaki sözcüğün, unutkanlık, dalgınlık, yanılma gibi sebeplerle yanlış kullanılan bir kelimenin –*söz konusu hatalı kullanılan kelimeyi tashih etmek amacıyla*- (mübdelün minhin) yerini aldığı bedel türü:

أَكَلْتُ الزُّبْدَةَ، اَلْقِشْدَةَ! veya مَاذَا كَانَ اِسْمُ هٰذِهِ الْمُحَافَظَةِ؟ قِرِيقْقَلْعَةَ، قِرْقْلاَرْأَلِي! örneklerinde olduğu gibi.

Bedelü'l-Kül Mine'l-Kül İle İlgili Örnek Cümle		
Bedel	Fâil (Mübdelün Minh)	Fiil + Mefûlün Bih
سَمِيحٌ	اَلطَّبِيبُ	فَحَصَنِي
Beni, doktor Semih muayene etti.		

BEDELÜ'L-KÜL MİNE'L-KÜL İLE İLGİLİ ÖRNEK CÜMLELER

(1) اَلْخَلِيفَةُ مُعَاوِيَةُ بْنُ أَبِي سُفْيَانَ أَوَّلُ خُلَفَاءِ الدَّوْلَةِ الْأَمَوِيَّةِ.

Halife Muaviye bin Ebi Süfyan, Emevi Devletinin ilk halifesidir.

(2) أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ آخِرُ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ.

Emiru'l-Müminin Ali bin Ebi Talip, raşit halifelerin sonuncusudur.

(3) اِتَّسَعَتْ رُقْعَةُ الدَّوْلَةِ الْإِسْلَامِيَّةِ فِي عَهْدِ الْخَلِيفَةِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ.

İslam ülkesinin toprakları Halife Ömer bin Hattab zamanında genişledi.

(4) اَلْإِمَامُ الشَّافِعِيُّ أَحَدُ أَئِمَّةِ الْمَذَاهِبِ الْأَرْبَعَةِ.

İmam Şafii, dört mezhep imamlarından biridir.

(5) اَلصَّحَابِيُّ أَبُو هُرَيْرَةَ مِنْ رُوَاةِ الْحَدِيثِ الشَّرِيفِ.

Sahabi Ebu Hureyre, hadis ravilerindendir.

(6) رَوَتْ أُمُّ الْمُؤْمِنِينَ عَائِشَةُ (ض) أَحَادِيثَ كَثِيرَةً عَنْ رَسُولِ اللهِ (ص).

Ümmü'l-Müminin Hz. Ayşe, Hz. Peygamberden pekçok hadis nakletmiştir.

(7) اِنْتَصَرَ الْقَائِدُ الْعَبْقَرِيُّ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ عَلَى الرُّومِ فِي مَعْرَكَةِ الْيَرْمُوكِ.

Dâhî komutan Halit bin Velid, Yermuk savaşında Bizanslıları yendi.

(8) تُوُفِّيَ الصَّحَابِيُّ أَبُو أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيُّ بِالْقُرْبِ مِنْ مَدِينَةِ الْقُسْطَنْطِينِيَّةِ.

Sahabi Ebu Eyyub el-Ensari, İstanbul yakınlarında vefat etti.

(9) كَانَ الْخَلِيفَةُ الْمَأْمُونُ يُكْرِمُ الْعُلَمَاءَ وَ الشُّعَرَاءَ وَ الْبُلَغَاءَ كَثِيرًا.

Halife Me'mun; alimlere, şairlere ve belağat ustalarına çokça ikramda bulunurdu.

(10) اِنْتَصَرَ الْقَائِدُ الْعَظِيمُ صَلَاحُ الدِّينِ عَلَى الصَّلِيبِيِّينَ فِي مَعْرَكَةِ حِطِّينَ.

Büyük kumandan Salahattin, Hıttin savaşında haçlıları bozguna uğrattı.

(11) دُفِنَ مُؤَذِّنُ الرَّسُولِ (ص) بِلَالٌ اَلْحَبَشِيُّ فِي دِمَشْقَ.

Hz. Peygamberin müezzini Bilal-ı Habeşi Şam'da defnedildi.

(12) دَرَسْنَا سِيرَةَ سَيِّدِ الشُّهَدَاءِ حَمْزَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ.

Şehitlerin efendisi Hz. Hamza (ra)'nın hayat hikayesini inceledik.

(13) لُقِّبَ الْخَلِيفَةُ عُثْمَانُ بِذِي النُّورَيْنِ لِزَوَاجِهِ مَعَ بِنْتَيِ النَّبِيِّ (ص).

Hz. Peygamberin iki kızıyla evlenmesi nedeniyle halife Osman'a 'Zi'n-Nureyn= İki nurlu' lakabı verilmişti.

(14) عَاشَ النَّبِيُّ (ص) فِي بَيْتِ عَمِّهِ أَبِي طَالِبٍ بَعْدَ وَفَاةِ جَدِّهِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ.

Hz. Peygamber, dedesi Abdulmuttalib'in vefatından sonra amcası Ebu Talib'in evinde yaşadı.

(15) تَزَوَّجَ الرَّسُولُ (ص) مِنْ زَوْجَتِهِ خَدِيجَةَ وَ هُوَ فِي الْخَامِسَةِ وَ الْعِشْرِينَ مِنْ عُمْرِهِ.

Hz. Peygamber, Hz. Hatice ile (kendisi) yirmibeş yaşında iken evlendi.

(16) كَانَ الصَّحَابِيُّ أَبُو بَكْرٍ أَوَّلَ مَنْ آمَنَ بِالرَّسُولِ.

Sahabi Ebu Bekir, Allah rasulüne iman edenlerin ilkiydi.

(17) كَانَ رَسُولُ اللهِ (ص) يُحِبُّ حَفِيدَيْهِ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ حُبًّا شَدِيدًا.

Hz. Peygamber, iki torununu, Hz. Hasan ve Hüseyin'i çok fazla seviyordu.

(18) بَدَأَ الْأُسْتَاذُ مُحَمَّدٌ يَتَلَفَّتُ حَوْلَهُ وَ يَبْحَثُ عَنْ شَخْصٍ يَعْرِفُهُ.

Profesör Muhammet etrafına bakmaya ve tanıdık bir kişi aramaya başladı.

(19) لَمَعَ الشَّاعِرُ الْوَطَنِيُّ مُحَمَّدٌ عَاكِفٌ أَرْصُويْ بِشِعْرِهِ وَلاَسِيَّمَا بِنَشِيدِ الْاِسْتِقْلاَلِ.

Milli Şair M. Akif Ersoy şiiriyle, özellikle de 'İstiklal Marşı' şiiriyle meşhur olmuştur.

(20) تَطَوَّرَ الْفَنُّ الْإِسْلاَمِيُّ فِي زَمَنِ السُّلْطَانِ مُحَمَّدٍ الْفَاتِحِ.

Fatih Sultan Mehmet zamanında İslam sanatı gelişme kaydetti.

(21) رَئِيسُ الْجُمْهُورِيَّةِ التُّرْكِيَّةِ الْحَالِيُّ أَحْمَدُ نَجْدَت نَالَ إِعْجَابَ مُعْظَمِ الْمُوَاطِنِينَ الْأَتْرَاكِ.

Türkiye Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, Türk vatandaşlarının çoğunun beğenisini kazanmıştır.

(22) اَلنَّاقِدُ الْمِصْرِيُّ الْعَقَّادُ أَلَّفَ كَثِيرًا مِنَ الْكُتُبِ الْقَيِّمَةِ وَ الدِّرَاسَاتِ الْمَوْثُوقِ بِهَا.

Mısırlı eleştirmen Akkad, çok sayıda değerli kitap ve güvenilir çalışma kaleme aldı.

(23) كَانَ الْمُطْرِبُ الْمِصْرِيُّ عَبْدُ الْحَلِيمِ حَافِظ سُمِّيَ بِالْعَنْدَلِيبِ الْأَسْمَرِ.

Mısır'lı şarkıcı Abdulhalim Hafız 'Esmer bülbül' olarak adlandırılmaktadır.

(24) وَضَعَ الْعَالِمُ اللُّغَوِيُّ الْخَلِيلُ بْنُ أَحْمَدَ أَوَّلَ مُعْجَمٍ عَرَبِيٍّ عَلَى التَّرْتِيبِ الْهِجَائِيِّ.

Alfabetik düzeni esas alan ilk Arapça sözlüğü dil alimi Halil bin Ahmet hazırlamıştır.

(25) اِخْتَرَعَ الدِّينَامِيتَ الْكِمْيَائِيُّ أَلْفْرَد نُوبَلْ، وَ وَقَفَ ثَرْوَتَهُ لِتَأْسِيسِ خَمْسِ جَوَائِزَ سَنَوِيَّةٍ

Dinamiti kimyager Alfred Nobel icat etmiş, (bundan kazandığı) serveti de 'her sene verilen beş ödül (lü yarışma)' için vakfetmiştir.

(26) قَوْلُ "لاَ أَحَدَ غَنِيٌّ حَتَّى يَشْتَرِيَ مَاضِيَهُ" لِلْأَدِيبِ الْاِنْكِلِيزِيِّ أُوسْكَار وَايْلد.

'Hiç kimse geçmişini satın alacak kadar zengin değildir' sözü, İngiliz Edip Oscar Wilde'ya aittir.

MÜBDELÜN MİNH; FÂİL, MEFÛL, NÂİB-İ FÂİL GİBİ CÜMLENİN TEMEL ÖĞELERİNDEN BİRİDİR.

BEDEL, MÜBDELÜN MİNHİN İRABINA TÂBİDİR.

Bedelü'l-Ba'd Mine'l-Kül İle İlgili Örnek Cümle		
Bedel	Mefûlün Fih (Mübdelün Minh)	Fiil + Fâil
نِصْفَهُ	رَمَضَانَ	صُمْتُ
Ramazan orucunun yarısını tuttum.		

BEDELÜ'L-BA'D MİNE'L-KÜL İLE İLGİLİ ÖRNEK CÜMLELER

(1) حِينَمَا اسْتَغْرَقْتُ فِي النَّوْمِ كَانَ قَدْ مَضَى اللَّيْلُ نِصْفُهُ.

Uykuya daldığımda gecenin yarısı geçmişti (bitmişti).

(2) كَانَ الطِّفْلُ الْمَنْهُومُ قَدْ أَوْشَكَ أَنْ يَأْكُلَ الرَّغِيفَ الضَّخْمَ ثُلُثَهُ.

Obur çocuk, koca somunun hemen hemen üçte birini yemişti.

(3) هَلْ تَسْتَطِيعُ قِرَاءَةَ هٰذِهِ الرِّوَايَةِ الطَّوِيلَةِ نِصْفَهَا فِي لَيْلَةٍ وَاحِدَةٍ؟

Bir gecede bu uzun romanın yarısını okuyabilir misin?

(4) أَعْجَبَتْنِي الْحَدِيقَةُ أَزْهَارُهَا وَ حَوْضُهَا.

Bahçenin çiçekleri ve havuzu hoşuma gitti.

(5) تَجَوَّلْنَا مَعَ الْأَصْدِقَاءِ فِي الْمَدِينَةِ شَوَارِعِهَا وَ أَسْوَاقِهَا الْمَلِيئَةِ بِالذِّكْرَيَاتِ.

Arkadaşlarla birlikte, şehrin hatıralarla dolu olan cadde ve çarşılarında dolaştık.

(6) قَابَلْتُ الْأَصْدِقَاءَ أَحَدَهُمْ فِي مَكْتَبَةِ الْجَامِعَةِ وَ ذَهَبْنَا مَعًا إِلَى الْمَطْعَمِ.

Üniversitenin kütüphanesinde arkadaşlardan biri ile karşılaştım ve birlikte lokantaya gittik.

(7) كَانَ هُنَاكَ ازْدِحَامٌ شَدِيدٌ، فَصَلَّى مُعْظَمُ الضُّيُوفِ صَلَاتَهُمْ فِي الْمَسْجِدِ فِنَائِهِ.

Yoğun kalabalık vardı, bu yüzden konuklar namazı mescidin avlusunda kıldılar.

(8) رَمَيْتُ بِالتُّفَّاحَةِ فِي سَلَّةِ الْمُهْمَلَاتِ، لِأَنَّ الدُّودَةَ قَدْ أَكَلَتْهَا مُعْظَمَهَا.

Elmayı çöpe attım, çünkü kurt çoğunu yemişti.

(9) لِسَبَبِ الْحِمْيَةِ الصَّارِمَةِ يَجِبُ عَلَيَّ أَنْ آكُلَ الْخُبْزَ خُمُسَهُ كُلَّ يَوْمٍ.

Sıkı diyet yüzünden, her gün ekmeğin beşte birini yemem gerekiyor.

(10) اِشْرَبِ الْعَصِيرَ الْبَارِدَ نِصْفَهُ وَ اتْرُكْ نِصْفَهُ الْآخَرَ لِي.

Soğuk meyve suyunun yarısını iç ve kalan yarısını da bana bırak.

(11) قَدْ جَاءَتْ جَمِيعُ الْعَشَائِرِ رُبْعُهَا إِلَى مَأْدُبَةِ الْعُرْسِ تَقْرِيبًا.

Düğün yemeğine yaklaşık olarak tüm aşiretlerin dörtte biri gelmişti.

(12) نَظَرْتُ بِالْمِنْظَارِ إِلَى السَّفِينَةِ الضَّخْمَةِ أَشْرِعَتِهَا وَ مَتْنِهَا.

Dürbünle, büyük geminin yelkenlerine ve güvertesine baktım.

(13) أَعْجَبَتْنَا فَرَنْسَا أَبْنِيَتُهَا، طُرُقُهَا، حَدَائِقُهَا وَ مَلاَهِيهَا.

Fransa'nın binaları, yolları, parkları ve eğlence merkezleri hoşumuza gitti.

(14) فَحَصَ طَبِيبُ الْأَسْنَانِ فَمَ جَدِّي، أَسْنَانَهُ وَ لِثَتَهُ.

Diş doktoru dedemin dişlerini ve diş etini muayene etti.

(15) قَطَعَ الْعَدَّاؤُونَ الْمَسَافَةَ نِصْفَهَا الْأَوَّلَ حَتَّى الْآنَ.

Şu ana kadar atletler, etabın ilk yarısını koştular.

(16) رَفَعْتُ رَأْسِي إِلَى السَّمَاءِ فَشَاهَدْتُهَا، نُجُومَهَا اللاَّمِعَةَ.

Başımı göğe doğru kaldırdım ve parlak yıldızları gördüm.

ÖNEMLİ NOT

Bedel-i ba'd ile ***bedel-i iştimal***'de, mutlak surette bedelden mübdelün minhe dönen ve mübdelün minh'le sayı ve cinsiyet yönünden uyum halinde olan bir zamir bulunmak zorundadır. ***Bedel-i kül*** ve ***bedel-i ğalat***'ta ise –*bedel bir bütün olarak mübdelün minhin yerini aldığından*- herhangi bir zamir kullanımına gerek yoktur.

Bedelü'l-İştimâl İle İlgili Örnek Cümle		
Bedel	Câr–Mecrur (Mübdelün Minh)	Meç. Fiil + Nâib-i Fâil
تَمْثِيلِهِ	بِالْمُمَثِّلِ	أُعْجِبْتُ
Aktörün oyunculuğunu beğendim.		

BEDELÜ'L-İŞTİMÂL İLE İLGİLİ ÖRNEK CÜMLELER

(1) كُنَّا نَسْمَعُ مِنَ الْغُرْفَةِ الْمُجَاوِرَةِ الْمَرِيضَ أَنِينَهُ.

Bitişik odadan hastanın inlemesini duyuyorduk.

(2) يُعْجِبُنِي عَمِّي الْكَبِيرُ حِلْمُهُ وَ مُلاَءَمَتُهُ.

Büyük amcamın yumuşak başlılığı ve uysallığı hoşuma gidiyor.

(3) أَيْقَظَ الدِّيكُ صِيَاحُهُ جَمِيعَ الْفَلاَّحِينَ عِنْدَ الْفَجْرِ.
Tan vaktinde, horozun sesi bütün çiftçileri uyandırdı.

(4) تَخَصَّصْتُ فِي الشِّعْرِ، أَسْبَابِ ازْدِهَارِهِ فِي الْعَصْرِ الْأَمَوِيِّ وَ الْعَبَّاسِيِّ.
Emevi ve Abbasi dönemi şiirinin gelişme sebepleri konusunda uzmanlık yaptım.

(5) فِي أَوْقَاتِ الضُّحَى أَذْهَبُ إِلَى حَدِيقَةِ الْوُرُودِ لِكَيْ أَسْتَمِعَ إِلَى الْبُلْبُلِ تَغْرِيدِهِ.
Kuşluk vakitlerinde, bülbülün ötüşünü dinlemek için gül bahçesine giderim.

(6) تَخَافُ جَمِيعُ الْحَيَوَانَاتِ فِي الْغَابَةِ مِنَ الْأَسَدِ زَئِيرِهِ وَ تَخْتَفِي فِي أَمَاكِنَ آمِنَةٍ.
Ormandaki tüm hayvanlar aslanın kükremesinden korkup güvenli bir yere gizlenir.

(7) لَفَتَتْ اِنْتِبَاهَ الْجَمِيعِ الْمُغَنِّيَةُ صَوْتُهَا النَّاعِمُ وَ الْعَذْبُ.
Kadın şarkıcının yumuşak ve tatlı sesi herkesin dikkatini çekti.

(8) اُسْكُتُوا أَيُّهَا الْأَوْلاَدُ! إِنَّكُمْ ضَجِيجَكُمْ وَ فَوْضَاكُمْ يُزْعِجُ الْجِيرَانَ!
Çocuklar susun! Gürültü patırtınız komşuları rahatsız ediyor.

(9) هَلْ يُزْعِجُكَ الْحِصَانُ صَهِيلُهُ أَوِ الْحَمِيرُ نَهِيقُهُ أَوِ الْبَقَرَةُ خُوَارُهَا.
Atın kişnemesi, eşeğin anırması, ineğin böğürmesi seni rahatsız eder mi?

(10) يُعْجِبُنِي هٰذَا الْعَامِلُ صِدْقُهُ وَ نَشَاطُهُ وَ وَفَاءُهُ وَ إِخْلاَصُهُ.
Bu işçinin doğru sözlülüğü, çalışkanlığı, vefakarlığı ve samimiyeti hoşuma gidiyor.

(11) كَانَ اسْمُ الْكِتَابِ الَّذِي بِيَدِي "اَلتَّصَوُّفُ الْإِسْلاَمِيُّ: مَا لَهُ وَ مَا عَلَيْهِ".
Elimdeki kitabın adı : 'Olumlu ve olumsuz yönleriyle İslam Tasavvufu'.

(12) مَوْضُوعُنَا الْيَوْمَ "اَلْاِقْتِصَادُ: مُشْكِلاَتُهُ وَ النُّهُوضُ بِهِ".
Bugünkü konumuz : Ekonomi, sorunları ve ekonominin canlandırılması.

(13) أَنْتُمْ مَسْؤُولُونَ فِي الْاِمْتِحَانِ عَنْ "اَلرِّيَاضَةُ: أَنْوَاعُهَا وَ أَهْدَافُهَا".
Sınavda 'Beden Eğitimi : Çeşitleri ve Amaçları' (kısmından) sorumlusunuz.

(14) اَلْيَوْمَ، فِي صَالَةِ الْاِجْتِمَاعِ عَرْضٌ مُوجَزٌ بِعُنْوَانِ "اَلْحَرْبُ: أَسْبَابُهَا وَ نَتَائِجُهَا".
Bugün toplantı salonunda 'Savaş: Sebepleri ve Sonuçları' adlı bir birifing var.

(15) سَتُلْقَى غَدًا مُحَاضَرَةٌ بِعُنْوَانِ "أَمْرَاضُ الْقَلْبِ: أَسْبَابُهَا وَ طُرُقُ عِلاَجِهَا".
Yarın 'Kalp Hastalıkları: Sebepleri ve Tedavi Yolları' adlı bir konferans verilecek.

ÖNEMLİ NOT

Bedel-i ba'd ile bedel-i iştimal öğrenciler tarafından sık sık birbirine karıştırılmaktadır. Esasen yukarıdaki tanımlarda gerekli ayırıma işaret edilmekle birlikte burada söz konusu ayırımı birkez daha vurgulamak istiyoruz: ***Bedel-i ba'd***; *apartman-kat*, *vücut-kol*, *yıl-ay*, *gül-yaprak*, *personel-işçi* örneklerinde olduğu gibi aralarında maddi veya niceliksel ilinti kurulabilen bir grubun veya şeyin unsurlarına / parçalarına göndermede bulunur; Halbuki ***bedel-i iştimal***; *ekmek-tazelik*, *takım-harmoni*, *gül-koku*, *idare-disiplin*, *katır-inat* örneklerinde olduğu gibi aralarında maddi veya niceliksel bir ilinti bulunan şeylere değil, aksine, adı geçen şeylerle bu şeylerin maddi teşekkülüne ait olmayan unsurlar (manevi unsurlar) arasındaki ilintiye gönderme yapar.

Bedelü'l-Ğalat İle İlgili Örnek Cümle		
Bedel	Mefûlün Bih (Mübdelün Minh)	Fiil + Fâil
دَرَّاجَةً نَارِيَّةً	دَرَّاجَةً	اِشْتَرَيْتُ
Bir bisiklet, yok hayır bir motosiklet satın aldım.		

BEDELÜ'L-ĞALAT İLE İLGİLİ ÖRNEK CÜMLELER

(1) اِشْتَرِ مِنْ بَائِعِ الْفَوَاكِهِ كِيلُو بُرْتُقَالاً يُوسُفِيًّا.

Manavdan bir kilo portakal, -portakal değil- mandalina al!

(2) عَاصِمَةُ الْوِلاَيَاتِ الْمُتَّحِدَةِ الْأَمْرِيكِيَّةِ نِيوْيُورْك وَاشِنْطُن.

Amerika Birleşik Devletleri'nin başkenti Newyorktur, yok hayır Washington'dur.

(3) رَأَيْتُ صَدِيقًا قَدِيمًا لِي فِي الْمَكْتَبَةِ فِي الْمَعْرِضِ.

Kütüphanede, yok fuarda eski bir arkadaşımı gördüm.

(4) سَتَسْتَجْوِبُ الشُّرْطَةُ ثَلاَثَةً مِنَ الْمُجْرِمِينَ مِنَ الْمُتَّهَمِينَ.

Polis, suçlulardan, suçlu değil sanıklardan üçünü sorgulayacak.

(5) فَهْمُ هٰذِهِ النُّصُوصِ التَّارِيخِيَّةِ مَرْهُونٌ بِسِيَاقِهَا بِسِبَاقِهَا.

Bu tarihi metinlerin anlaşılması 'siyak'a, yok hayır 'sibak'a bağlı.

ÖNEMLİ NOT

Bir isim isme bedel olabileceği gibi (**bkz.1**), fiil fiile (**bkz.2**), cümle cümleye (**bkz.3**) ve bir cümle de isme (**bkz.4**) bedel olarak gelebilir. Örnekleri inceleyiniz:

(1) يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ، قِتَالٍ فِيهِ.

Sana haram ayı, (tam olarak) haram ayda savaşmayı soruyorlar.

(2) وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ يَلْقَ أَثَامًا، يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ.

Kim bunları yaparsa ağır azaba uğrar; azabı kat kat artırılır.

(3) أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ، أَمَدَّكُمْ بِأَنْعَامٍ وَبَنِينَ.

Bildiğiniz her şeyi size o verdi, size hayvanlar, oğullar verdi.

(4) أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ، كَيْفَ خُلِقَتْ.

Bakmıyorlar mı deveye, onun nasıl yaratıldığına?

اَلتِّلِفزْيُونُ وَ الصِّحَّةُ

أَصْبَحَ اَلتِّلِفزْيُونُ (اَلتِّلْفَازُ) فِي عَصْرِنَا الْحَاضِرِ جُزْءًا مُهِمًّا فِي حَيَاتِنَا الْيَوْمِيَّةِ. وَ هُوَ يُقَدِّمُ لَنَا الصُّورَةَ مَعَ الْكَلِمَةِ فِي شَكْلٍ جَمِيلٍ. وَ مَا زَالَتِ التَّحْسِينَاتُ وَ التَّعْدِيلاَتُ تَدْخُلُ عَلَى اَلتِّلِفزْيُونِ سَوَاءٌ مِنْ نَاحِيَةِ صِنَاعَتِهِ أَمْ مِنْ نَاحِيَةِ الْإِرْسَالِ وَ الْاِسْتِقْبَالِ حَتَّى تَصِلَ إِلَيْنَا الصُّورَةُ مَعَ الصَّوْتِ عَلَى أَكْمَلِ وَجْهٍ. وَ أَعْظَمُ تَطَوُّرٍ تَمَّ فِي خِدْمَةِ اَلتِّلِفزْيُونِ هُوَ إِطْلاَقُ الْقَمَرِ الصِّنَاعِيِّ فِي الْفَضَاءِ، حَيْثُ يَدُورُ حَوْلَ الْكُرَةِ الْأَرْضِيَّةِ كَيْ يَنْقُلَ الصُّوَرَ وَ الْمَعْلُومَاتِ مِنْ أَيِّ قُطْرٍ مِنَ الْعَالَمِ إِلَى اَلتِّلِفزْيُونِ لِيَرَاهَا الْمُشَاهِدُ وَقْتَ وُقُوعِهَا. فَالْعَائِلَةُ الَّتِي تَجْلِسُ فِي بَيْتِهَا فِي طُوكْيُو مَثَلاً تَسْتَطِيعُ أَنْ تُشَاهِدَ احْتِفَالاً وَطَنِيًّا فِي رُومَا فِي نَفْسِ الْوَقْتِ الَّذِي يَجْرِي فِيهِ الاِحْتِفَالُ. فَاَلتِّلِفزْيُونُ يُعَدُّ وَسِيلَةً ضَرُورِيَّةً لِلثَّقَافَةِ وَ قَضَاءِ وَقْتِ الْفَرَاغِ، وَ أَصْبَحَ مُعْظَمُ النَّاسِ يُفَضِّلُونَهُ عَلَى السِّينَمَا وَ الْمَسْرَحِ.

وَ مَعَ ذٰلِكَ فَاَلتِّلِفزْيُونُ لَيْسَ كُلُّهُ حَسَنَاتٍ بَلْ لَهُ نَوَاحٍ غَيْرُ طَيِّبَةٍ أَيْضًا نَفْسِيًّا وَ جِسْمِيًّا، فَهُوَ سِلاَحٌ ذُو حَدَّيْنِ، يَضُرُّ وَ يَنْفَعُ. وَ مِنْ أَهَمِّ سَيِّئَاتِ التِّلِفزْيُونِ أَنَّهُ يُؤَثِّرُ عَلَى نَفْسِيَّةِ الصِّغَارِ وَ رُبَّمَا يُحَرِّكُ فِيهِمْ غَرَائِزَ دَاخِلِيَّةً أَوْ يُوَجِّهُهُمْ تَوْجِيهًا غَيْرَ سَلِيمٍ. وَ يُتَّهَمُ اَلتِّلِفزْيُونُ اَلآنَ بِأَنَّهُ

مَسْؤُولٌ عَنِ الاِضْطِرَابِ فِي الْمُجْتَمَعِ وَ مَسْؤُولٌ عَنْ حَالَةِ الْبُعْدِ وَ الاِخْتِلاَفِ بَيْنَ الآبَاءِ وَ الأَبْنَاءِ فِي الْعَوَاطِفِ وَ الأَفْكَارِ.

وَ الَّذِينَ يُوَجِّهُونَ إِلَيْهِ هٰذِهِ التُّهْمَةَ يَقُولُونَ: قَبْلَ أَنْ يَدْخُلَ التِّلِفِزْيُونُ الْبُيُوتَ كَانَ أَفْرَادُ الأُسْرَةِ الْوَاحِدَةِ يَجْلِسُونَ مَعًا لِقَضَاءِ وَقْتِ الْفَرَاغِ، يَسْتَمِعُونَ إِلَى الأَبِ أَوِ الأُمِّ أَوِ الْجَدَّةِ وَ هُمْ يَتَحَدَّثُونَ إِلَيْهِمْ فِي كَثِيرٍ مِنْ أُمُورِ الْحَيَاةِ، الأَمْرُ الَّذِي يَخْلُقُ نَوْعًا مِنَ الاِتِّفَاقِ الْفِكْرِيِّ بَيْنَ أَفْرَادِ الْمُجْتَمَعِ الصَّغِيرِ، وَ يَعْمَلُ عَلَى نَقْلِ آرَاءِ الْكِبَارِ إِلَى الصِّغَارِ.

أَمَّا بَعْدَ ظُهُورِ التِّلِفِزْيُونِ وَ مَا يُقَدِّمُهُ مِنْ مَوَادَّ مُخْتَلِفَةٍ، فَإِنَّهُ عَمِلَ عَلَى إِلْغَاءِ الدَّوْرِ الطَّبِيعِيِّ لِلآبَاءِ فِي أَنْ يَكُونُوا مَرْكَزَ اجْتِمَاعٍ يَوْمِيٍّ لِلأَبْنَاءِ. وَ أَصْبَحَ الْجَمِيعُ يَهْتَمُّونَ بِالْبَرْنَامَجِ التِّلِفِزْيُونِيِّ.

أَمَّا مِنَ النَّاحِيَةِ الصِّحِّيَّةِ فَإِنَّ لِلتِّلِفِزْيُونِ أَيْضًا آثَارًا سَيِّئَةً مُبَاشِرَةً أَوْ عَلَى الْمَدَى الْبَعِيدِ، هٰذَا إِذَا لَمْ نُرَاعِ الاِسْتِعْمَالَ الصَّحِيحَ. وَ فِي اسْتِفْتَاءٍ تَمَّ فِي أَلْمَانْيَا الْغَرْبِيَّةِ فِي عَامِ **1973** عَلَى السُّؤَالِ: هَلِ التِّلِفِزْيُونُ يُؤْذِي الصِّحَّةَ؟ أَجَابَ ثَلاَثَةٌ وَ ثَلاَثُونَ فِي الْمِائَةِ عَلَى هٰذَا السُّؤَالِ بِـ نَعَمْ. وَ مِنْ بَيْنِ الآرَاءِ الَّتِي وَرَدَتْ رَدًّا عَلَى هٰذَا الاِسْتِفْتَاءِ: اَلتِّلِفِزْيُونُ يَحْرِمُنَا مِنَ النَّوْمِ، يُؤْذِي الْعَيْنَ، يَجْعَلُ الإِنْسَانَ عَصَبِيًّا، يَعْمَلُ عَلَى ضَعْفِ الْهِمَّةِ وَ قِلَّةِ الْحَرَكَةِ، هُوَ السَّبَبُ فِي آلاَمِ الرَّأْسِ وَ الظَّهْرِ. وَ قَدْ ثَبَتَ مِنَ الإِحْصَاءِ أَنَّ ثَمَانِينَ بِالْمِائَةِ مِنَ الَّذِينَ يُشَاهِدُونَ التِّلِفِزْيُونَ يَجْلِسُونَ أَمَامَ التِّلِفِزْيُونِ يَوْمِيًّا فَتْرَةَ سَاعَتَيْنِ تَقْرِيبًا، وَ فِي عُطْلَةِ الأُسْبُوعِ مِنْ ثَلاَثٍ إِلَى أَرْبَعِ سَاعَاتٍ.

كلمة اليوم

يَذْهَبُ الْجَمَالُ

وَ يَبْقَى مَعَكَ الْكَمَالُ